

TK commissie LNV, rondetafelgesprek Stikstofproblematiek

Maandag 21 juni 2021, 14.00- 14.30 uur, blok 1: Juristen

Position paper

Geachte leden van Commissie,

- Stikstof is primair een ecologisch probleem, juridische problemen zijn daarvan een afgeleide

Minister Schouten en provinciebesturen kiezen een evident verkeerde benadering. Stikstof is in primair een natuurprobleem. En niet een juridisch probleem (stagnerende vergunningbesluitvorming). Het juridische probleem - dat uiteraard ook bestaat - is een afgeleide van het natuurprobleem. Focus dient te liggen op de oplossing van de ecologische schade: daarmee wordt ook het juridische probleem opgelost.

- Ernst ecologische probleem: onbekend en slecht onderzocht

Wellicht verbazingwekkend, maar wel waar: de minister weet niet hoe nijpend het ecologische probleem is. De minister weet niet (wil niet weten?) hoeveel tijd ons nog rest tot het moment dat stikstofschaade - uiteraard te beoordelen per afzonderlijk natuurype - onomkeerbaar is. Zie ook het in april gepubliceerde rapport 'Stikstof en natuurherstel'. Zonder deze kennis rust het stikstofbeleid op drijfzand.

- Nieuwe stikstofwet volstrekt onvoldoende

De wet kort samengevat: extra geld voor natuurherstel en wat extra emissiereductie. In beeldspraak: het is als een miljoenenstad met een permanent verkeersinfarct, waarbij het stadsbestuur denkt het verkeersinfarct op te lossen door het parkeergeld met een dubbeltje te verhogen. Kortom: kansloos. Het grote risico bestaat dat de nieuwe stikstofwet (per 1 juli 2021 van kracht) het stikstofinfarct enkel ernstiger maakt. We moeten eerst weten wat ecologisch noodzakelijk is. Eerst dan kan een emissiereductie-ambitie worden gesteld. Ik noem u hierbij de grote onbekende in het politieke stikstofdebat: natuurherstelmaatregelen zijn in een aantal gevallen (m.n. bij droge zandgronden) nutteloos zolang niet eerst de stikstofconcentraties fors zijn teruggebracht. Eerst het gat in de dijk dichten. En dan herstellen.

- Bericht uit de juridisch praktijk: rekenanarchie

De vergunningpraktijk is nu een bende. Vergunningbesluiten worden door de provincie vrijwel volledig gereduceerd tot een stikstofrekening. In jargon: salderen. Alarmerend bericht uit de juridische praktijk: de rekenregels hebben nauwelijks nog een relatie met de werkelijkheid.

1. Onderzoek toont aan dat rekening moet worden gehouden met tientallen procenten latente stikstofruimte (lees: wel vergund, maar niet ook gerealiseerd). Als met latente ruimte gerekend mag worden dan weten we zeker dat de werkelijke emissies in de komende jaren zullen toenemen in plaats van

afnemen. Zie ook het onderzoek van *Eenvandaag*¹. En: WUR rapport *Inventarisatie onbenutte emissieruimte in vergunningen van veehouderijen rondom de Peelvenen*².

2. Ook indien op bedrijfsniveau het vergunde wel volledig is gerealiseerd: in veel vergunningen is onduidelijk hoeveel stikstofruimte die vergunning toestaat. Commerciële milieuadviesbureau's verdienen momenteel goud geld met stikstofrekeningen voor ondernemers - niet zijnde veehouderij - met plannen waarbij stikstofemissies optreden. De ambtenaren die dit moeten beoordelen zijn niet opgewassen tegen de commerciële adviesbureaus. En: in de veehouderijsector wordt de Regeling Ammoniak en Veehouderij (RAV) gebruikt. Die noemt vaste emissiefactoren. Ook die emissiefactoren liggen zwaar onder vuur (Zie de twee rechtbankuitspraken *ECLI:NL:RBGEL:2021:758* en *ECLI:NL:RBNNE:2021:810*) omdat een voldoende wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt.

3. Met de Logtse Baan uitspraak van de Raad van State van 21 januari 2021 is de rekenanarchie compleet: als op bedrijfsniveau de emissie niet toeneemt dan geldt geen vergunningplicht meer (wetswijziging 1 januari 2020). Iedereen kan nu een rekensom maken op basis van onduidelijke rekenregels. Op die rekensom wordt door het ontbreken van een vergunningprocedure geen toezicht gehouden. Dit maakt de rekenanarchie compleet.

- Naïef geloof in milieutechnologie

De door Minister Schouten voorgespiegelde emissiereducties zijn voor het merendeel (ca. 2/3) gebaseerd op milieutechnieken. Waarvan het merendeel in de veehouderij.

Met techniek kan veel. Met techniek kan niet alles. Hierbij moet bedacht worden dat we al 40 jaar emissies aan het reduceren zijn. Zijn na 40 jaar reductiebeleid, hoofdzakelijk gebaseerd op milieutechniek, werkelijk nog grote klappers te verwachten?

Feit is: robuust kritisch onderzoek naar de realistische verwachtingen van emissiereductietechniek: het schittert door afwezigheid. Er dient ernstig rekening te houden met het risico dat het emissiereductiebeleid van de minister is gebaseerd op een fata morgana.

- Afsluitend

Natuurbeheer is geen goed doel maar een zware verantwoordelijkheid naar de volgende generaties. En het bedrijfsleven wil in de eerste plaats zekerheid. Het Nederlandse stikstofprobleem moet dringend opgelost worden. Dit gaat enkel lukken als een scherpe probleemanalyse wordt gemaakt. De Tweede Kamer moet aan de slag. De minister is momenteel de regie volledig kwijt. Die regie kan enkel worden teruggepakt indien ook meerdere Tweede Kamer leden met een stevig kennisfundament de minister van LNV op het goede pad terugbrengen. Een sterk kennisniveau, een realistische probleemanalyse en een scherpe regie zijn noodzakelijke voorwaarden om het stikstofprobleem opgelost te krijgen.

Voor verder lezen zie:

<https://w-ja.nl/>

Mr. V. Wösten

---

¹ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/te-ruime-regels-voor-stikstofhandel-gevaar-voor-toch-al-overbelaste-natuur/>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/29/rapport-inventarisatie-onbenutte-emissieruimte-in-vergunningen-van-veehouderijen-rondom-de-peelvenen>